Publicatieblad
van de Europese Unie

NL
L-serie

2024/1699

26.6.2024

Overeenkomst tussen de Europese Unie en de Volksrepubliek Bangladesh inzake bepaalde aspecten van luchtdiensten

DE EUROPESE UNIE,

enerzijds, en

DE VOLKSREPUBLIEK BANGLADESH,

anderzijds,

(hierna “de partijen” genoemd),

VASTSTELLEND dat verscheidene lidstaten van de Europese Unie met de Volksrepubliek Bangladesh bilaterale overeenkomsten voor luchtdiensten hebben gesloten die bepalingen bevatten die in strijd zijn met de wetgeving van de Europese Unie,

VASTSTELLEND dat de Europese Unie exclusief bevoegd is voor diverse aspecten die mogelijk zijn opgenomen in bilaterale overeenkomsten voor luchtdiensten tussen lidstaten van de Europese Unie en derde landen,

OPMERKEND dat in een lidstaat gevestigde luchtvaartmaatschappijen overeenkomstig de wetgeving van de Europese Unie het recht hebben op niet-discriminerende toegang tot luchtroutes tussen de lidstaten van de Europese Unie en derde landen,

GELET OP de overeenkomsten tussen de Europese Unie en bepaalde derde landen waarin onderdanen van deze derde landen de mogelijkheid wordt geboden eigendom te verwerven in luchtvaartmaatschappijen die een vergunning hebben gekregen overeenkomstig de wetgeving van de Europese Unie,

ERKENNEND dat sommige bepalingen van de tussen lidstaten van de Europese Unie en de Volksrepubliek Bangladesh gesloten bilaterale overeenkomsten voor luchtdiensten die in strijd zijn met de wetgeving van de Europese Unie met deze wetgeving in overeenstemming moeten worden gebracht om een solide rechtsgrond voor luchtdiensten tussen de Europese Unie en de Volksrepubliek Bangladesh tot stand te brengen en om de continuïteit van dergelijke luchtdiensten te garanderen,

VASTSTELLEND dat luchtvaartmaatschappijen volgens de wetgeving van de Europese Unie in principe geen overeenkomsten mogen sluiten die de handel tussen de lidstaten van de Europese Unie kunnen beïnvloeden en die tot doel of als gevolg hebben dat de mededinging wordt verhinderd, beperkt of verstoord,

ERKENNEND dat bepalingen van de tussen lidstaten van de Europese Unie en de Volksrepubliek Bangladesh gesloten bilaterale overeenkomsten voor luchtdiensten i) die luchtvaartmaatschappijen verplichten of aanzetten tot overeenkomsten tussen ondernemingen, besluiten van ondernemersverenigingen en onderling afgestemde feitelijke gedragingen die ertoe strekken of tot gevolg hebben dat de mededinging op de relevante routes wordt verhinderd, beperkt of vervalst, of ii) die de gevolgen van dergelijke overeenkomsten, besluiten of onderling afgestemde feitelijke gedragingen versterken, of iii) waarbij de verantwoordelijkheid voor het nemen van maatregelen die de mededinging tussen luchtvaartmaatschappijen op de relevante routes verhinderen, vervalsen of beperken, wordt toevertrouwd aan luchtvaartmaatschappijen of andere particuliere economische operatoren, de doeltreffendheid in het gedrang brengen van de op de ondernemingen toepasselijke mededingingsregels,

EROP WIJZEND dat de Europese Unie er in het kader van deze overeenkomst niet naar streeft het totale volume aan luchtverkeer tussen de Europese Unie en de Volksrepubliek Bangladesh te doen toenemen, noch om het evenwicht tussen EU-luchtvaartmaatschappijen en luchtvaartmaatschappijen uit de Volksrepubliek Bangladesh te wijzigen, noch om te onderhandelen over wijzigingen van de bepalingen van bestaande bilaterale overeenkomsten inzake verkeersrechten,

VASTSTELLEND dat het Hof van Justitie van de Europese Unie tot de conclusie is gekomen dat sommige bepalingen van de tussen verscheidene lidstaten en derde landen gesloten bilaterale overeenkomsten in strijd zijn met de wetgeving van de Europese Unie,

ERKENNEND dat samenhang tussen de wetgeving van de Europese Unie en de bepalingen van de bilaterale overeenkomsten voor luchtdiensten tussen lidstaten van de Europese Unie en de Volksrepubliek Bangladesh zal zorgen voor levensvatbare middelen die de continuïteit en de ontwikkeling van luchtdiensten tussen de Europese Unie en Bangladesh garanderen,

VASTSTELLEND dat deze overeenkomst geen gevolgen hoeft te hebben voor de bepalingen van de bilaterale overeenkomsten voor luchtdiensten tussen lidstaten van de Europese Unie en de Volksrepubliek Bangladesh die niet strijdig zijn met de wetgeving van de Europese Unie,

ZIJN HET VOLGENDE OVEREENGEKOMEN:

Artikel 1

Algemene bepalingen

1. In deze overeenkomst wordt onder "lidstaten" lidstaten van de Europese Unie en onder "EU-Verdragen" het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie verstaan.

2. Als in de overeenkomsten van bijlage 1 wordt verwezen naar onderdanen van de lidstaat die partij is bij die overeenkomst, wordt dat begrepen als een verwijzing naar onderdanen van de lidstaten van de Europese Unie.

3. Als in de overeenkomsten van bijlage 1 wordt verwezen naar luchtvaartmaatschappijen van de lidstaat die partij is bij die overeenkomst, wordt dat begrepen als een verwijzing naar de door die lidstaat aangewezen luchtvaartmaatschappijen.

Artikel 2

Aanwijzing door een lidstaat

1. De bepalingen van de leden 2 en 3 van dit artikel hebben voorrang op de overeenkomstige bepalingen van de in bijlage 2, punten a) en b), genoemde artikelen wat betreft de aanwijzing van een luchtvaartmaatschappij door de desbetreffende lidstaat, de vergunningen en machtigingen die door de Volksrepubliek Bangladesh aan deze luchtvaartmaatschappij zijn toegekend en de weigering, intrekking, opschorting of beperking van de vergunningen en machtigingen van de luchtvaartmaatschappij.

2. Als de Volksrepubliek Bangladesh een aanwijzing door een lidstaat heeft ontvangen, verleent zij zo spoedig mogelijk de passende machtigingen en vergunningen, voor zover:

i) de luchtvaartmaatschappij, overeenkomstig de EU-Verdragen, op het grondgebied van de aanwijzende lidstaat is gevestigd en beschikt over een geldige exploitatievergunning overeenkomstig de wetgeving van de Europese Unie, en

ii) de lidstaat die verantwoordelijk is voor de afgifte van het Air Operators Certificate, op doeltreffende wijze controleert of de luchtvaartmaatschappij de regelgeving naleeft en de bevoegde luchtvaartautoriteit duidelijk in de aanwijzing is vermeld, en

iii) de luchtvaartmaatschappij rechtstreeks of door een meerderheidsbelang eigendom is van lidstaten en/of onderdanen van lidstaten, en/of van andere in bijlage 3 vermelde landen en/of onderdanen van die landen, en deze landen en/of onderdanen daadwerkelijk zeggenschap uitoefenen over de luchtvaartmaatschappij.

3. De Volksrepubliek Bangladesh mag de vergunningen of machtigingen van een door een lidstaat aangewezen luchtvaartmaatschappij weigeren, intrekken, opschorten of beperken als:

i) de luchtvaartmaatschappij, overeenkomstig de EU-Verdragen, niet op het grondgebied van de aanwijzende lidstaat is gevestigd of niet beschikt over een geldige exploitatievergunning overeenkomstig de wetgeving van de Europese Unie, of

ii) de lidstaat die verantwoordelijk is voor de afgifte van het Air Operators Certificate, niet op doeltreffende wijze controleert of de luchtvaartmaatschappij de regelgeving naleeft, of als de relevante luchtvaartautoriteit niet duidelijk in de aanwijzing is vermeld, of

iii) de luchtvaartmaatschappij niet rechtstreeks of door een meerderheidsbelang eigendom is van lidstaten en/of onderdanen van lidstaten, en/of van andere in bijlage 3 vermelde landen en/of onderdanen van die landen, en deze landen en/of onderdanen niet daadwerkelijk zeggenschap uitoefenen over de luchtvaartmaatschappij, of

iv) de luchtvaartmaatschappij al over een exploitatievergunning beschikt krachtens een bilaterale overeenkomst tussen de Volksrepubliek Bangladesh en een andere lidstaat en de luchtvaartmaatschappij, door krachtens de onderhavige overeenkomst verkeersrechten uit te oefenen op een traject dat een punt in die andere lidstaat omvat, de krachtens die andere overeenkomst opgelegde beperkingen van de verkeersrechten omzeilt, of

v) de luchtvaartmaatschappij houder is van een Air Operators Certificate dat is afgegeven door een lidstaat waarmee de Volksrepubliek Bangladesh geen bilaterale overeenkomst voor luchtdiensten heeft, en die lidstaat verkeersrechten heeft geweigerd aan een luchtvaartmaatschappij die door de Volksrepubliek Bangladesh is aangewezen.

Bij de uitoefening van de rechten die haar krachtens dit lid zijn verleend, mag de Volksrepubliek Bangladesh geen onderscheid maken tussen luchtvaartmaatschappijen uit de Europese Unie op grond van nationaliteit.

Artikel 3

Veiligheid

1. De bepalingen van lid 2 van dit artikel vormen een aanvulling op de overeenkomstige bepalingen in de in bijlage 2, punt c), vermelde artikelen.

2. Als een lidstaat een luchtvaartmaatschappij heeft aangewezen die onder het wettelijk toezicht van een andere lidstaat staat, zijn de rechten van de Volksrepubliek Bangladesh uit hoofde van de veiligheidsvoorschriften van de overeenkomst tussen de lidstaat die de luchtvaartmaatschappij heeft aangewezen en de Volksrepubliek Bangladesh zowel van toepassing op de vaststelling, naleving en handhaving van veiligheidsnormen door die andere lidstaat als op de exploitatievergunning van die luchtvaartmaatschappij.

Artikel 4

Belasting op vliegtuigbrandstof

1. De bepalingen van lid 2 van dit artikel vormen een aanvulling op de overeenkomstige bepalingen van de in bijlage 2, punt d), vermelde artikelen.

2. Niettegenstaande eventuele andersluidende bepalingen beletten de in bijlage 2, punt d), vermelde overeenkomsten op generlei wijze dat de lidstaten op niet-discriminerende wijze belastingen, heffingen, accijnzen, vergoedingen of kosten in rekening brengen voor de brandstof die op hun grondgebied wordt geleverd voor gebruik in een vliegtuig van een aangewezen luchtvaartmaatschappij van de Volksrepubliek Bangladesh dat een plaats op het grondgebied van die lidstaat verbindt met een andere plaats op het grondgebied van die lidstaat of op het grondgebied van een andere lidstaat.

Artikel 5

Verenigbaarheid met de mededingingsregels

1. Niettegenstaande andersluidende bepalingen mag niets in de in bijlage 1 vermelde overeenkomsten i) ertoe aanzetten dat overeenkomsten tussen ondernemingen, besluiten van ondernemersverenigingen en onderling afgestemde feitelijke gedragingen tot stand komen die de mededinging verhinderen, verstoren of beperken; ii) de gevolgen van dergelijke overeenkomsten, besluiten of onderling afgestemde feitelijke gedragingen versterken, of iii) de verantwoordelijkheid voor het nemen van maatregelen die de mededinging verhinderen, vervalsen of beperken, toevertrouwen aan particuliere economische operatoren.

2. De bepalingen in de in bijlage 1 vermelde overeenkomsten die niet verenigbaar zijn met lid 1 van dit artikel, worden niet toegepast.

Artikel 6

Bijlagen bij de overeenkomst

De bijlagen bij deze overeenkomst maken integrerend deel uit van de overeenkomst.

Artikel 7

Herziening of wijziging

De partijen mogen deze overeenkomst op elk ogenblik met wederzijdse instemming herzien of wijzigen.

Artikel 8

Inwerkingtreding en voorlopige toepassing

1. Deze overeenkomst treedt in werking wanneer de partijen elkaar schriftelijk hebben meegedeeld dat zij hun interne procedures voor de inwerkingtreding van de overeenkomst hebben voltooid.

2. Onverminderd het bepaalde in lid 1 stemmen de partijen ermee in deze overeenkomst voorlopig toe te passen vanaf de eerste dag van de maand volgende op de datum waarop de partijen elkaar in kennis hebben gesteld van de voltooiing van de daartoe vereiste procedures.

3. Overeenkomsten en andere regelingen tussen lidstaten en de Volksrepubliek Bangladesh die op de datum van ondertekening van deze overeenkomst nog niet in werking zijn getreden en niet voorlopig worden toegepast, zijn vermeld in bijlage 1, punt b). Zodra deze overeenkomsten en regelingen in werking treden of voorlopig worden toegepast, vallen ze onder de onderhavige overeenkomst.

Artikel 9

Opzegging

1. Als een in bijlage 1 vermelde overeenkomst wordt beëindigd, worden ook alle bepalingen van de onderhavige overeenkomst die betrekking hebben op de desbetreffende in bijlage 1 vermelde overeenkomst tegelijkertijd beëindigd.

2. Als alle in bijlage 1 vermelde overeenkomsten worden beëindigd, wordt de onderhavige overeenkomst tegelijkertijd beëindigd.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekenden, daartoe naar behoren gemachtigd, deze overeenkomst hebben ondertekend.

Gedaan in tweevoud in de Bulgaarse, Deense, Duitse, Engelse, Estse, Finse, Franse, Griekse, Hongaarse, Italiaanse, Kroatische, Letse, Litouwse, Maltese, Nederlandse, Poolse, Portugese, Roemeense, Slowaakse, Sloveense, Spaanse, Tsjechische, Zweedse en Bengaalse taal.

Съставено в Брюксел на седми юни две хиляди двадесет и четвърта година.

Hecho en Bruselas, el siete de junio de dos mil veinticuatro.

V Bruselu dne sedmého června dva tisíce dvacet čtyři.

Udfærdiget i Bruxelles den syvende juni to tusind og fireogtyve.

Geschehen zu Brüssel am siebten Juni zweitausendvierundzwanzig.

Kahe tuhande kahekümne neljanda aasta juunikuu seitsmendal päeval Brüsselis.

Έγινε στις Βρυξέλλες, στις εφτά Ιουνίου δύο χιλιάδες είκοσι τέσσερα.

Done at Brussels on the seventh day of June in the year two thousand and twenty four.

Fait à Bruxelles, le sept juin deux mille vingt-quatre.

Sastavljeno u Bruxellesu sedmog lipnja godine dvije tisuće dvadeset četvrte.

Fatto a Bruxelles, addì sette giugno duemilaventiquattro.

Briselē, divi tūkstoši divdesmit ceturtā gada septītajā jūnijā.

Priimta du tūkstančiai dvidešimt ketvirtų metų birželio septintą dieną Briuselyje.

Kelt Brüsszelben, a kétezer-huszonnegyedik év június havának hetedik napján.

Magħmul fi Brussell, fis-seba jum ta' Ġunju fis-sena elfejn u erbgħa u għoxrin.

Gedaan te Brussel, zeven juni tweeduizend vierentwintig.

Sporządzono w Brukseli dnia siódmego czerwca roku dwa tysiące dwudziestego czwartego.

Feito em Bruxelas, em sete de junho de dois mil e vinte e quatro.

Întocmit la Bruxelles la șapte iunie două mii douăzeci și patru.

V Bruseli siedmeho júna dvetisícdvadsaťštyri.

V Bruslju, dne sedmega junija leta dva tisoč štiriindvajset.

Tehty Brysselissä seitsemäntenä päivänä kesäkuuta vuonna kaksituhattakaksikymmentäneljä.

Som skedde i Bryssel den sjunde juni år tjugohundratjugofyra.

দুই হাজার চব্বিশ খৃষ্টাব্দের জুন মাসের সাত তারিখে ব্রাসেলসে সম্পাদিত।

За Европейския съюз
Por la Unión Europea
Za Evropskou unii
For Den Europæiske Union
Für die Europäische Union
Euroopa Liidu nimel
Για την Ευρωπαϊκή Ένωση
For the European Union
Pour l'Union européenne
Za Europsku uniju
Per l'Unione europea
Eiropas Savienības vārdā –
Europos Sąjungos vardu
Az Európai Unió részéről
Għall-Unjoni Ewropea
Voor de Europese Unie
W imieniu Unii Europejskiej
Pela União Europeia
Pentru Uniunea Europeană
Za Európsku úniu
Za Evropsko unijo
Euroopan unionin puolesta
För Europeiska unionen
ইউরোপীয় ইউনিয়নের পক্ষে

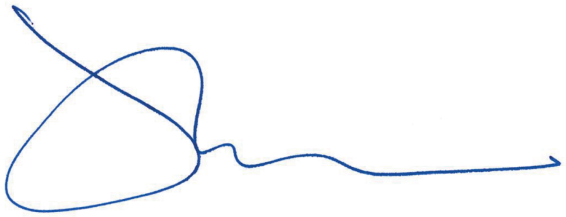

За Народна република Бангладеш
Por la República Popular de Bangladesh
Za Bangladéšskou lidovou republiku
For Folkerepublikken Bangladesh
Für die Volksrepublik Bangladesch
Bangladeshi Rahvavabariigi nimel
Για τη Λαϊκη Δημοκρατια του Μπαγκλαντες
For the People's Republic of Bangladesh
Pour la République populaire du Bangladesh
Za Narodnu Republiku Bangladeš
Per la Repubblica popolare del Bangladesh
Bangladešas Tautas Republikas vārdā –
Bangladešo Liaudies Respublikos vardu
A Bangladesi Népi Köztársaság részéről
Għar-Repubblika tal-Poplu tal-Bangladesh
Voor de Volksrepubliek Bangladesh
W Imieniu Ludowej Republiki Bangladeszu
Pela República Popular do Bangladeche
Pentru Republica Populară Bangladesh
Za Bangladéšsku ľudovú republiku
Za Ljudsko republiko Bangladeš
Bangladeshin kansantasavallan puolesta
För Folkrepubliken Bangladesh
গণপ্রজাতন্ত্রী বাংলাদেশের পক্ষে

BIJLAGE 1

Lijst van de overeenkomsten waarnaar wordt verwezen in artikel 1 van deze overeenkomst

a) Overeenkomsten voor luchtdiensten tussen de Volksrepubliek Bangladesh en lidstaten van de Europese Unie die, op de datum van ondertekening van onderhavige overeenkomst, zijn gesloten, ondertekend en/of voorlopig worden toegepast

— Overeenkomst voor luchtdiensten tussen de regering van het Koninkrijk België en de regering van de Volksrepubliek Bangladesh, opgesteld te Brussel op 20 januari 1995, hierna de "overeenkomst tussen Bangladesh en België" genoemd in bijlage 2.

Gewijzigd bij de op 20 juli 2000 te Brussel opgestelde intentieverklaring.

— Overeenkomst voor luchtvervoer tussen de regering van de Bondsrepubliek Duitsland en de regering van de Volksrepubliek Bangladesh, opgesteld te Bonn op 8 december 1992, hierna de "overeenkomst tussen Bangladesh en Duitsland" genoemd in bijlage 2.

Te lezen in samenhang met de intentieverklaring tussen de Bondsrepubliek Duitsland en de regering van de Volksrepubliek Bangladesh, opgesteld te Bonn op 8 december 1992.

— Overeenkomst tussen de regering van de Volksrepubliek Bangladesh en de regering van de Italiaanse Republiek voor luchtdiensten tussen hun respectieve grondgebieden, opgesteld te Rome op 16 december 1980, hierna de "overeenkomst tussen Bangladesh en Italië" genoemd in bijlage 2.

Te lezen in samenhang met de vertrouwelijke intentieverklaring tussen de regering van de Volksrepubliek Bangladesh en de regering van de Italiaanse Republiek, opgesteld te Rome op 16 december 1980.

— Overeenkomst met betrekking tot luchtdiensten tussen de regering van het Koninkrijk der Nederlanden en de regering van de Volksrepubliek Bangladesh, opgesteld te Dhaka op 3 november 1973, hierna de "overeenkomst tussen Bangladesh en Nederland" genoemd in bijlage 2.

Gewijzigd bij overeengekomen notulen ondertekend door de delegaties van het Koninkrijk der Nederlanden en de Volksrepubliek Bangladesh te Den Haag op 7 november 1989.

Gewijzigd bij de intentieverklaring tussen de regering van Nederland en de regering van de Volksrepubliek Bangladesh te Den Haag op 6 april 1994.

b) Geparafeerde of ondertekende overeenkomsten en andere regelingen tussen de Volksrepubliek Bangladesh en lidstaten van de Europese Unie met betrekking tot luchtdiensten die, op de datum van ondertekening van de onderhavige overeenkomst, nog niet van kracht zijn geworden en niet voorlopig worden toegepast

— Overeenkomst voor luchtdiensten tussen de regering van de Volksrepubliek Bangladesh en de regering van de Republiek Polen, geparafeerd te Dhaka op 9 juni 1997, hierna de "overeenkomst tussen Bangladesh en Polen" genoemd in bijlage 2.

Te lezen in samenhang met de intentieverklaring tussen de regering van de Volksrepubliek Bangladesh en de regering van de Republiek Polen, opgesteld te Dhaka op 9 juni 1997.

— Overeenkomst voor luchtdiensten tussen de regering van de Volksrepubliek Bangladesh en de regering van de Franse Republiek, geparafeerd te Dhaka op 2 juli 1998, hierna de "overeenkomst tussen Bangladesh en Frankrijk" genoemd in bijlage 2.

Te lezen in samenhang met de intentieverklaring tussen de regering van de Volksrepubliek Bangladesh en de regering van de Franse Republiek, opgesteld te Dhaka op 2 juli 1998.

— Overeenkomst voor luchtdiensten tussen de regering van de Volksrepubliek Bangladesh en de regering van de Slowaakse Republiek, geparafeerd te Dhaka op 17 januari 2007, hierna de "overeenkomst tussen Bangladesh en Slowakije" genoemd in bijlage 2.

Te lezen in samenhang met de intentieverklaring tussen de regering van de Volksrepubliek Bangladesh en de regering van de Slowaakse Republiek, opgesteld te Dhaka op 17 januari 2007.

Gewijzigd bij de intentieverklaring tussen de luchtvaartautoriteiten van de regering van de Volksrepubliek Bangladesh en de regering van de Slowaakse Republiek, ondertekend in Slowakije op 30 augustus 2007.

BIJLAGE 2

Lijst van artikelen die zijn opgenomen in de in bijlage 1 vermelde overeenkomsten en waarnaar wordt verwezen in de artikelen 2, 3 en 4 van deze overeenkomst

a) Aanwijzing door een lidstaat:

— artikel 3 van de overeenkomst tussen Bangladesh en België;

— artikel 3 van de overeenkomst tussen Bangladesh en Frankrijk;

— artikel 3 van de overeenkomst tussen Bangladesh en Duitsland;

— artikel 4 van de overeenkomst tussen Bangladesh en Italië;

— artikel 3 van de overeenkomst tussen Bangladesh en Nederland;

— artikel 3 van de overeenkomst tussen Bangladesh en Polen;

— artikel 3 van de overeenkomst tussen Bangladesh en Slowakije.

b) Weigering, intrekking, opschorting of beperking van vergunningen of machtigingen:

— artikel 5 van de overeenkomst tussen Bangladesh en België;

— artikel 4 van de overeenkomst tussen Bangladesh en Frankrijk;

— artikel 4 van de overeenkomst tussen Bangladesh en Duitsland;

— artikel 5 van de overeenkomst tussen Bangladesh en Italië;

— artikel 4 van de overeenkomst tussen Bangladesh en Nederland;

— artikel 4 van de overeenkomst tussen Bangladesh en Polen;

— artikel 4 van de overeenkomst tussen Bangladesh en Slowakije.

c) Veiligheid:

— artikel 7 van de overeenkomst tussen Bangladesh en België;

— artikel 8 van de overeenkomst tussen Bangladesh en Frankrijk;

— artikel 6 van de overeenkomst tussen Bangladesh en Duitsland;

— artikel 10 van de overeenkomst tussen Bangladesh en Italië;

— artikel 9 van de overeenkomst tussen Bangladesh en Polen;

— artikel 9 van de overeenkomst tussen Bangladesh en Slowakije.

d) Belasting op vliegtuigbrandstof:

— artikel 10 van de overeenkomst tussen Bangladesh en België;

— artikel 10 van de overeenkomst tussen Bangladesh en Frankrijk;

— artikel 8 van de overeenkomst tussen Bangladesh en Duitsland;

— artikel 6 van de overeenkomst tussen Bangladesh en Italië;

— artikel 5 van de overeenkomst tussen Bangladesh en Nederland;

— artikel 7 van de overeenkomst tussen Bangladesh en Polen;

— artikel 6 van de overeenkomst tussen Bangladesh en Slowakije.

BIJLAGE 3

Lijst van andere landen waarnaar wordt verwezen in artikel 2 van deze overeenkomst

a) De Republiek IJsland (in het kader van de Overeenkomst inzake de Europese Economische Ruimte)

b) Het Vorstendom Liechtenstein (in het kader van de Overeenkomst inzake de Europese Economische Ruimte)

c) Het Koninkrijk Noorwegen (in het kader van de Overeenkomst inzake de Europese Economische Ruimte)

d) De Zwitserse Bondsstaat (in het kader van de Overeenkomst inzake luchtvervoer tussen de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat)